

2 классе 2022-2023 шера дешар хъехара балха программа

Длакхетора каьхат.

Программа оттаяьй ФГОСа компоненташца ювзаяь, г1алг1ай мотт хъехара Г1алг1ай республика дешара министерство хетаяьча хьокхама программага хъежжа 2 класса г1алг1ай мотт хъехара долча дешара книжках. Книжка чулоацам оттабьраш: К.А.Гагиев, Н.Д.Котиева, Оздоев, А.О. Мальсагов. Арахийцад книжка тоа а даь кхозлаг1а 2009 шера «Сердало» яхача издательство-205 оаг1ув.

Юхьянцарча классашка дешара урокаш хъехаш болча хъехархошта хьалхашка доккхий а бехктохкаме а декхаращ латт: дешархой шаьра, нийса, кхетадеш, кьоастандеш деша 1омабар; дешара книжкаш т1арча произведеней чулоацам бовзийтар а цар керттера уйла йовзийтар а.

2 класса дешара книжка чулоацам 10 разделах, дакьах латт:

Гуйра- 7 сахьат ;

Вай Даьй-мохк-4 сахьат ;

Берий вахар- 9 сахьат ;

Вай доттаг1ех-хьайбаех- 11 сахьат;

1а - 6 сахьат;

Болх- йоккха г1озале - 4 сахьат;

Дувца вай ноаноех лаьца- 3 сахьат;

Б1аьсти- 6 сахьат;

Халкьа кхоллам - 15 сахьат ;

Халкьа беламе дувцараш-1 сахьат.

Эрсий йоазонхой произведенеш юкьеяхьара ма1ан да г1алг1ай эрсии литература в1аши ювзаяра, метта к1оаргалонаш, хозал тахкар, шинна метта безам т1абахийтар, сага кхетаме мел лоарх1аме да цу литература чулоацамо хъехар берашта д1ахайтар.

Программа лерх1ам ба:

- дешархой 1омабе шаъра, кхетам болаш, оаз тоаеш тайп-тайпара тексташ еша;

- дешара безам т1абахийтар, ч1оаг1бар, книжка дезадалиийтар, из харжа а шоаш деша а хар;

-художественни х1ама довзара безам кхебар, произведенеш ешаш дешархоша шоашта хетар дувцар, хъагойтар, оазаца а дешашца а сурташ дехкар;

-доттаг1алах, дикалах, эзделах, бакъдарах кхетам шербар, г1алг1ай литература езаялийтар, цун чулоацамца дешархой дика оамалаш кхеяр.

Дешара ларда сурт-сибат.

- Ладувг1а хар, шийга дувцар нийса кхетадар, хаттарашта жоп дала хар, текста чулоацам арг1-арг1аг1а хургболаш д1анийсбе хар.

- Сабаре, дешдоакъошца дешарца шаъра, кхетаме дешара д1ат1авалар, нийса, б1арчча дешашца, ч1оаг1а деша хар. Т1ехь-т1ехьаг1а сихлуш деша хар.

Литература хара пропедевтика.

-Тайп-тайпара уйлаш йола предложенеш текст йоацалга а, текст сенах оал а хар. Текста чулоацам а кертера уйла а дешархочоа шийна хъаала хар.

- Текста чулоацам хъабувцар, дешалехъа сюжета чу хетаргахъа дувцаргдар е хургдар хъаала хар.

-Дешархошта хъехархочун новкъосталца ха деза текста юкъера синонимаш, антонимаш, эпитеташ хъалеха.

Байта а проза а чулоацам в1аши биста, тайп-тайпара жанраш йовза.

Дешархой кхоллама болх.

-Йовхъамех дешар, хъхьокхар, багах а дешашца а сурт дилар, тоае езача текстаца тайп-тайпара болх бе хар, шера ханашка хъежжа, 1алама хъал довзаш хила.

2 класса дешархочун ховш хила дезачун ларда эшамаш.

Дешар.

Уйла т1айохийташ, нийса, б1арчча дешашца дешара т1авалар. **1 ахшера** ч1оаг1ача оазаца ца йовза текст ешаш 40-50 дош а кхы а дукхаг1а а деша.

2 ахшера дешар кхетадеш, нийса, оаз а тоаеш, б1арчча дешашца, эша сихал а ч1оаг1ал а йолаш ца йовза текст ешар 55-60 дош, кхы а дукхаг1а дешар.

Дешархошта ха деза:

- дешачун тиллача ц1ера уйла е, цун чулоацамцара бувзамах, кертера уйла, цун къайлаг1а дола ма1ан малаг1а да, шоай ц1и тилла;

- произведене ц1ерага а сурташка а хъежжа дувцаргдар фуд хар;
- кертера дешаш хъалеха, хъехархочун хаттарашта жоп дала ха;
- жоп ч1оаг1деш чулоацам чура эша предложенеш хъалехар;
- шоаш текста доаг1а хаттараш отгаде;
- текст доакъошта екъа, шоаш цу доакъошта ц1и тилла;
- текста кертера уйла хъаала, из текста ц1ераца ювзае;
- произведенешка бувцача турпалхоех шоашта хетар дувцар, дийшачох шоашта хетар хъаалар, кортрбар;
- чулоацам нийса а дукха х1ама юкье ца дутах а хъадувца;
- текста дешаш а предложенеш а юкъейоалаеш хоржаш деша;
- байташ а з1амига дакъилгаш а дагахъа 1омаде, эшача тайпара сиха, оаз тоаеш, ч1оаг1а, текстага хъежжа;
- тайп-тайпара литературни жанраш шоайла къоастае ха (дувцар, фьалг, байт, к1оанолаг, шира дувцар, ховли-довзали, кица, дагардерг, илии, кх. д1. а).

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хъехархочунца дешара т1адуллар отгаде, урока лерх1амга хъежжа. Деша дешара лерх1амашка хъежжа.
- Массанеца цхъана урока план отгае ха, произведени чулоацам хъабувцара план отгае ха. Планага хъежжа беш бола болх тахкар, баъча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.
- З1амигача тоабаца е шинне цхъана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хъакъоастадар. Урок йодаш беча балхах раъза хилар е ца хилар д1аяздар, лакхача говзала т1акхувш хилар хъахъокхар.
- Ше баъча балха раъза хилар е ца хилар дешархочо ший ло1амаг1а хъаалар, урока карах ца доалача х1ама теркам бар, из тоадара болх бе лерх1ам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттарашца новкъостал а деш. Деша къайла ма1ан ха, из тахка.

-Произведенеш шоайла йиста, в1ашкаоттае, юкъярадар а тарадоацар а хъаоалаш.

-Дийшачун дакъа диста мукъама е илли дакъаца, е суртаца, е кицаца.

-Произведени турпалхочо дечун бахъан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доаг1а масалаш доаладе, даържа дувзаденна къамаъл де.

- Г1алг1ай фаьлгаш кхоллара лерх1ам ха, цар лу пайда, цар лерх1ам ха.

- Поэзи а проза а шоайла къоастае ха, литературнии 1илман кхетам балара тексташи санна.

- Кхоллама навикаш хъахьокхар, тайп-тайпара произведенеш дагалувцаш, проектни т1адулларащ кхоачашдеш.

-Дешашдар кхетаде, дийшар лоацца таблица чу а схема чу а д1аязде ха.

Коммуникативни УУД.

-Дувцара къамаъл оттаде, урока болх беш кадай хила, хаттараш тела. Диалогте, тоабах болх беш дакъа лаца. Шийна бакъахъа хетар ч1оаг1деш, кхычарца къамаъл де хар.

- Темага хъежжа 5-6 предложенех дувзаденна къамаъл оттаде. Проекта 1-2 слайд кхолла. Кхычунга ладувг1а ха, къовсама юкъе дакъа лаца.

-Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эзди дешашца къамаъл де.

- Кхыча дешархой урока баьча балха мах бе ха, оттаяьча критерешца.

- Барт бара кийча хилар хъахьокхар, къовсам, дов е цатоам д1абаккхара тайп-тайпара вариациеш йоалае ха.

- Боккхийчарца къамаъл деш, книжкаши, дошлоргаши, энциклопедеши дешаш кердадар, пайдабар леха.

-Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) боккхийчар новкъосталца кийчъар, проекта темага хъежжа, слайдашка хъежжа темах лаьца лоацца дувца.

Личности.

- Художественни произведенеш ешарца дезала юкъяра безама керттара хьал хар (барт хилар, сий дар, безаме, къахетаме, в1аши новкъостал деш хилар)

- Ше ваьнна моттиг ховш хила, ше малаг1ча этносаца лоарх1аш ва ха. Кхыча къамех цар сий деш къамаъл дар.

- Кхыйола культураш а, къамаш а долга ховш хилар, дикаг1а довзачарех хьадувца ха, культураца е динаца шоай культура е дина таракетараш хьаала хар (нохчий, татараш, 1арбий, сирийцаш, кх. д1. а).

-Юкъа а ца лелхаш, кхычунга ладувг1а ха, ший уйла сатийна д1аалар, тайп-тайпара аргументаш а йоалаеш. Дешархой в1аш къовсам балара бахьанаш ха.

- Ц1аг1а а классе а книжкаш дешара т1акхувш хилар хьахьокхар, библиотеке ахар, мукъа волча хана, урока эша материал кийчъяр.

- Йоазонхой кхолламах ха безам болаш хилар хьахьокхар, шийна эггара ч1оаг1аг1а безачар ц1ераш яха хар, безара бахьан а хьаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаш болга хар.

-Ишколе вахара бокьонаш йовзар, цар дешархочоа луп айда малаг1а ба хар. Дикача дешархочун масалаш доаладе йийшача произведени юкъера.

- Сага новкъостал доацаш ше болх бе ховш хила, ше даьчох жоп дала дезалга ховш хила.

-Поэтически деша хозал ховш хила, йоазонхочо дешашца сурт дулаш доаладаь дешаш хьалаха ховш хила. Хозахийта дешаш а эпитеташ а шоай къамаьла юкъедоаладар.

-Эзделаца дар доацар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагахи йоахка оамалаш хьаювцаха, г1улакхаца дар доацар къоастаде ха.

- Дешаш а яздеш а нийса ваг1арай б1аргий са толха ца дараи йоаг1а бокьонаш ховш хила. К1аьдвалар д1адоаккхаш е еза упражненеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахц1ена хилара бокьонаш ц1аг1а а накъайоалаш лелае ха.

Календарни-тематически план.

Дешар 2 класс - 68 сахъат.

№ п/п	Урок яла лерх 1а ха	Бок ъонца йола ха	Урока тема	Са хьа ти й боа рам	Дешархой дешара т1ехдика хилара бе беза болх. Универсальни дешара ардамаш (УУД).	Материал 1омаяра лоарх1аме ардамаш (планируемые рез-ты).		Ц1.болх
Гуйра -7 с.								
1.			Озанаькъан С. «Г1атта, деша г1о!», Шеденаькъан С. «Ахка дагадоха вайна».	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжка хьаракашца а книжкаца а болх бе хар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	Книжкаца болх беш эша хьаракаш малаг1аш да хар. Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоозонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар.		
2.			Йовлой М. « Чкъаьре», Осминаькъан Хь. « Гуйре», «1ажий беша».	1	Дешара кхетама лард 1омаяр, прозаически а поэтически а текстаца болх бе хар 1омадар, кертерадар хьалахар, корта бе хар.	Йоозонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ьеш дагахьа.		
3.			«Мужгеи чай» (эрсий фьалг).	1	Бахьанаи хьахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш.	Фольклора жанраш ховш хила. Фьалга турпалий оамалаш тахка хар, фьалга план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		
4.			Янднаькъан Дж. «Г1араг1ураш», «Гуйра».	1	Поэтически текста дешара кхетама лард 1омаяр, кертерадар къоастаде хар, дувчачун тохкам бар, кертерадар а кертера доацар а къоастадеш. Байт ювцара говзал 1омаяр, цун хьал, оамал хьахьокхаш.	Г1алг1ай поэтий байташ ховш хилар. Байта сурт дешашца дилар, чулоацам тахкар, байташ дагахьа ешар. Оаза низаца байта чулоацама логически тохар де.		
5.			Шеденаькъан С. «Акха боабашк».	1	Дувцар хьадувцара нийса логически къамаьла «з1ы» оттаяр, дийшачох лаьца	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хьадувца ховргдолаш план отгае, сурташка		

				нийсархошца къамаъл де хар. План отгаяр, корта бар, дешай лексически маӀан дар.	хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
6.		Хамхой А. «Дошо гуйре». Кицаш.	1	Хъехархочо а дешархоша а дешашдар чулаца, тара дар хъалеха хар, шийна хетар хъаала а кертерадар хъалаха а хар.	Гуйрах лаьца дешашца лоацца дувцар кхоллар, шаьра, оаз тоаеш дешар. Логически тохар долаш деша хар. Дийшачун маӀан дар, кицай маӀан дашхар. Кицаш довзар, тарадараш доаладар.		
7.		Шеденаькъан С. «Гуйрен гӀулакхаш».	1	Дийшачун тарадар доаладе а, къамаьла юкъе дакъа лаца а, текста юкъе логически соцам беш деша хар а чӀоагӀдар. Текста тохкам бар, чулоацам хъабувца хара план отгаяр, дошлоргаца болх бар.	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила, дувцара къамаъл дар, шаьра дешар, хаттараш отгаде, царна дizza жоп дала ха, текстага хъежжа чулоацам хъабувца кертерадар юкъера ца доаккхаш.		
Вай Даьй-мохк- 4 с.							
8.		Шеденаькъан С. «Хъа зӀамига Даьхе-ГӀалгӀайче».	1	Эшаш йола информаци книжка тӀара хъалаха Ӏомадар, текста чулоацам кхетабара дешаш логически бувзам боа ца беш Ӏодеша хара болх бар.	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила, дувцара къамаъл дар, шаьра дешар, хаттараш отгаде, царна дizza жоп дала ха, текстага хъежжа чулоацам хъабувца кертерадар юкъера ца доаккхаш.		
9.		Янднаькъан Дж. «Наьна лоамаш», Гамботнаькъан Б. «Лоамашка», Чахкенаькъан Ю. «Машар эш».	1	Поэтически текст ешаш соцам бе беза моттигаш гучаяхар, юкъарадар а кертерадар а къоастаде хар, дешархой дийшачох шоайла къамаъл де Ӏомабар, ший уйлаш къамаьлага нийса йила хар хъехар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа зӀамига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		
10		Шеденаькъан С. «Хъа йоккха Даьхе-Росси», «Вай турпала юрташ».	1	Прозаически текст еша логически «зӀы» йоа ца еш дешар, кертерадар а доацар а къоастаде хар, эша керда информаци книжка тӀара	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила, дувцара къамаъл дар, шаьра дешар, хаттараш отгаде, царна дizza жоп дала ха, текстага хъежжа чулоацам хъабувца кертерадар		

				хъалаха хар, б1арчча дешашца дешар, дувчачун кертера уйла ца йоаеш.	юкьера ца доаккхаш.		
11			Шеденакъан С. «Вай герб», «Вай байракх». Кицаш.	1 Текст еша логически «з1ы» йоа ца еш дешар, кертерадар а доацар а къоастаде хар, эша керда информаци книжка т1ара хъалаха хар, б1арчча дешашца дешар, дувчачун кертера уйла ца йоаеш.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ъеш дагахъа.		
Берий вахар-9 с.							
12			Шеденакъан С. «Фу аьлар лоро?»	1 Бахъанай хъахинначунней юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план оттае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
13			Гарчакхнакъан С. «Мекъал», Танкнакъан А. «Хъаьша ларх1ар».	1 Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар. Бахъанай хъахинначунней юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		
14			Танкнакъан А. «Накъа эздел».	1 Шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца къамаъла юкъе дакъа лацар, дешачун ма1ан кхетадергдолаш логически соцам беш дешар б1арчча дешашца.	Г1алг1ай г1улакх, эздел ховш хила, вахарца дувзаденнача г1улакхех къамаъл де хар, шаъра дешар, хоржаш дешар, доакъош де хар.		
15			Бозаркъананкъан М. «Туми».	1 Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план оттае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала		

				къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	хар.		
16		Коазой Т. «Уй да бехке».	1	Оазаца текста турпалий эмоционални оамал хъахьокхар, б1арчча дешашца дешарца логически бувзам боа ца бар, прозаически текст ма1ан доа ца деш деша 1омадар.	Дувцара чулоацам лоаца кертерадар ца дуташ хъабувца, б1арчча дешашца, шаъра деша, доакъошта екъа текст, масалаш доаладе хар.		
17		Хъоашалнакъан 1. «Доккхадий дуне?», Мазинакъан М. «Оахца Муса».	1	Оазаца ший уйла –нигат хъахьокхар, оттадаъча хаттара книжка т1ара сихха хъа а леханийса жоп дала хар, дошлоргаца болх бар, дийшачун тара дар доаладе, корта бе, кертера ма1ан малаг1а да хъаала хар.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаг1ъеш дагахъа.		
18		Ахилгнакъан М. «Изаш», Шеденакъан С. «Мурад».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		
19		Шеденакъан С. «Деша аха к1ордадаъд».	1	Оазаца ший уйла –нигат хъахьокхар, оттадаъча хаттара книжка т1ара сихха хъа а леханийса жоп дала хар, дошлоргаца болх бар, дийшачун тара дар доаладе, корта бе, кертера ма1ан малаг1а да хъаала хар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план оттае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
20		Горчханнакъан Б. «В1аъхий Аслан». Кицаш.	1	Бахъанай хъахинначунней юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар,	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план оттае, сурташка		

				б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
Вай догтаг1ех-хъайбаех-11 с.							
21		Ушинский К. «Хъайбаш къовсадалар», Хъоашалнакъан 1 «Борцакх».	1	Текст еша логически «з1ы» йо ца еш дешар, кертерадар а доацар а къоастаде хар, эша керда информаци книжка т1ара хъалаха хар, б1арчча дешашца дешар, дувчачун кертера уйла ца йоаеш.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехь-т1ехъаг1а оаз лаьг1ъеш дагахъа.		
22		Шеденакъан С. «Зоопарке».	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		
23		«Борзи сискали» (фаьлг), Ахилгнакъан М. «Бакъилг», 1арчакхнакъан Т. «Тайша б1ийг».	1	Дувцар хъадувцара нийса логически къамаъла «з1ы» оттаяр, дийшачох лаьца нийсархошца къамаъл де хар. План оттаяр, корта бар, дешай лексически ма1ан дар.	Дийнатех дола фаьлгаш ховш хила, Шаъра, оаз тоаеш б1арчча дешашца деша. Оазаца шийна фаьлга турпалех хетар хъагойтар, нийса хъабувцар. Дешашца фаьлга турпала сурт-сибат дила хар.		
24		Хъоашалнакъан 1. «Х1аьтал-митал», «К1азилги газилги», «Г1аьзии аьрзии».	1	Бахъанай хъахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Хашагульгов 1аьла произведенеш йовзаш хила. Фаьлгаи дувцараи юкъе башхало малаг1а я хар, дийнатех лаьца дувцараш довзаш хила, дийната оамалаш гучайоахаш дола дешаш хъалехар.		
25		Хамхой М. «Борз». Дидигнакъан А. «Фатимай пхъагал».	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дизза дакъа	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехь-т1ехъаг1а оаз лаьг1ъеш дагахъа. Дувцара чулоацам кхетабергболаш		

				лацар, хатгарашта дizza жоп далар Хьахинначуннеи бахьанаи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	деша б1арчча дешашца, хьадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хьаала хар.		
26		Патнакъан С. «К1азилг».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкье дizza дакъа лацар, хатгарашта дizza жоп далар.	Фаьлгаи дувцараи юкье башхало малаг1а я хар, дийнатех лаьца дувцараш довзаш хила, дийната оамалаш гучайоахаш дола дешаш хьалехар.		

27		Ганенакъан М. «Цици», Мерешкнакъан С. «Къулац».	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжка книжкаца болх бе хар, хоржаш дешар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хьадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хьаала хар.		
28		«Маькара цогал» (фаьлг). Кицаш.	1	Бахьанаи хьахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаъл де хар.		
29		«Борзи цогали» (фаьлг).	1	Бахьанаи хьахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл отгаде хар,	Г1алг1ай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар		

					б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	оттаде хар, книжка т1арча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, ма1ан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
30			«Сай» (фаълг).	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжка хъаракашца а книжкаца а болх бе хар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, чулоацама кертера уйла хъаала хар.	Дийнатех дола фаългаш ховш хила, Шаъра, оаз тоаеш б1арчча дешашца деша. Оазаца шийна фаълга турпалех хетар хъагойтар, нийса хъабувцар. Дешашца фаълга турпала сурт-сибат дила хар.		
1а – 6 с.								
31			Осминаъкъан Хь. «1а», Пушкин А. «1ан сайре».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а в1аши духъала а ма1ан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Йоазонхой текстага хъежжа з1амига текст оттае, цу чулоацамах къамаъл де хар. Шаъра деша, т1ехъ-т1ехъаг1а оаз лаъг1ъеш дагахъа.		
32			Лаъннаъкъан М. «Лийга дув».	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Фаългаи дувцараи юкъе башхало малаг1а я хар, дийнатех лаъца дувцараш довзаш хила, дийната оамалаш гучайоахаш дола дешаш хъалехар.		
33			Шеденаъкъан С. «Ж1але лар».	1	Бахъанай хъахинначуннеи юкъера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаъл оттаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаъла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хъадувца ховргдолаш план оттае, сурташка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хъаала хар.		
34			Ведажнаъкъан А. «1ай», Гамботнаъкъан Б. «Чарахъе».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а в1аши духъала а ма1ан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	1аламах лаъца йола произведенеш йовзаш хила, 1алама сурташ хъахъокха дешаш хъалехар, йоазонхочун уйлаш хъахъокха дешаш хъалехар, ший уйлаш лоаца дувцарга яхка хъаювца хар.		

35		Хьоашалнакъбан 1. «1ай хьунаг1а», Мазинакъбан М. «1ан ди»,	1	Текста дешара кхетама лард 1омаяр, кертерадар къоастаде хар, дувчачун тохкам бар,	Йоазонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, т1ехь-т1ехьаг1а оаз лаьг1ъеш дагахьа.		
36		Мазинакъбан М. «Марем», Кхоартой М. «1ан ловзар».	1	кертерадар а кертера доацар а къоастадеш. Байт ювцара говзал 1омаяр, цун хьал, оамал хьахьокхаш.			
Болх-йоккха г1озале- 4 с.							
37		Шеденакъбан С. «Маднат»	1	Бахьанаи хьахинначуннеи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Дувцара чулоацам кхетабергболаш деша б1арчча дешашца, хьадувца ховргдолаш план отгае, сурташка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар отгаде ха, дувцара турпалах шийна хетар а йоазонхочоа хетар а хьаала хар.		
38		1арчакхнакъбан С. «Ахьмад-г1ишлонхо». Классал арахьа дешар «Фаьлгаш»	1	Текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар	Дийшар вахарца дувза а диста а хар. Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар.		
39		Шеденакъбан С. «Хьан болх ба дикаг1а?», Осминакъбан Хь. «К1а, к1а».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа з1амига текст отгае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Дийшар вахарца дувза а диста а хар.		
40		Гаьгенакъбан Г. «Жалу хургва со а», Осминакъбан Хь. «Фийг». Кицаш.	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар 1омадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а	Г1алг1ай поэтий байташ ховш хилар. Байта сурт дешашца дилар, чулоацам тахкар, байташ дагахьа ешар. Оаза низаца байта чулоацама логически тохар де.		

					вIаши духьала а маIан дола дешаш доладар.			
Дувца вай ноаноех лаьца -3 с.								
41			Хамхой А. «Са нана дика я», Меданаькъан З. «Са даь-нана».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доладар. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса дешар.	Йоазонхой текстага хьежжа зIамига текст оттае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, тIехь-тIехьагIа оаз лаьгIьеш дагахьа.		
42			Хамхой Т. «Са нана», «Бекарг» (фаьлг).	1	Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доладар. Текста эмоционални оамал къоастаяр.	ГIалгIай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка тIарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, маIан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
43			МутаIалнаькъан Хь.-Б. «Башир», Ахилгнаькъан М. «Мама яь ди», Кхузгнаькъан И. «Нана».	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	Чулоацамца болх бе хар. Дошлорг леладар. Йоазонхой текстага хьежжа зIамига текст оттае, цу чулоацамах къамаьл де хар.		
БIаьсти -6 с.								
44			Шеденаькъан С. «БIаьстен бутт»	1	Дешара декхараш KHOачашдара текстаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	Шадиев Султана произведенеш йовзаш хила. Произведени чулоацамах лаьца къамаьл де хар. Гонахьарча Iаламах бола кхетам шербар. Дийшар вахарца дувзаде хар.		
45			Хьоашалнаькъан I. «БIаьсти».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доладар. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса	Хашагульгов I. Произведенеш йовзаш хила. Произведени чулоацамах лаьца къамаьл де хар. Гонахьарча Iаламах бола кхетам шербар. Дийшар вахарца дувзаде хар.		

				дешар.			
46		Патнакъбан С. «Оалхазараша бленаш мишта дехк», Шеденакъбан С. «Алкхашк товдала яц».	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар томадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а влaши духьала а ма lан дола дешаш доладар.	Йоазонхой текстага хьежжа зlамига текст оттае, цу чулоацамах къамаьл де хар. Шаьра деша, тlехь-тlехьагlа оаз лаьгlъеш дагахьа.		
47		«Бекарг» (фаьлг).	1	Текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагlа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Гlалгlай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка тlарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, ма lан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
48		Хьоашалнакъбан l. «Бумбарг», «Чхьовкарч», «Алкхашкаш», «Боали хьачи».	1	Текста эмоционални оамал къоастаяр. Тара а влaши духьала а ма lан дола дешаш доладар. Кертера уйла малагlа я ховргдолаш нийса дешар.	Хашагульгов l. Произведенеш йовзаш хила.		
49		Чакхенакъбан С. «Мала мичахьа вах», Хьоашалнакъбан l. «Готaхьазилг», «Боргlилг».	1	Кхетам болаш деша хар томадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а влaши духьала а ма lан дола дешаш доладар. Текста эмоционални оамал къоастаяр.	Гlалгlай поэтий байташ ховш хилар. Байта сурт дешашца дилар, чулоацам тахкар, байташ дагахьа ешар. Оаза низаца байта чулоацама логически тохар де.		
Халкъа багахбувцам – 16 с.							
50		Шеденакъбан С. «Багахбувцам».	1	Дешара декхараш кхоачашдара текстаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар томадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар.	Гlалгlай багахбувцамах кхетам хила, кlоарга ма lан чулоацаш оттадаьча багахбувцама доакъош ховш хила.		
51		Дагардергаш.	1	Хьехархочо а дешархоша а дешашд ар чулаца, тара дар	Гlалгlай багахбувцама доакъош ховш хила, уж шоайла къоастаде, масалаш		

				хъалеха хар, шийна хетар хъаала а кертерадар хъалаха а хар.	доаладе. Книжка тlара а журналалаш тlара а уж хъалаха а къоастаде а хар.		
52		Пхъабургаш.	1	Дешара декхараш кхоачашдара текстаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар lомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хъаала хар.	Гlалгlай багахбувцама доакъош ховш хила, уж шоайла къоастаде, масалаш доаладе.		
53		Тхъуж–илли. Малав майрагlа. Хъоастарг.	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар lомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хъаала хар. Тара а вlаши духъала а маlан дола дешаш доаладар.	Гlалгlай багахбувцама доакъош ховш хила, уж шоайла къоастаде, масалаш доаладе. Бераш lомаде шоаш дагалаца а хъакхолла а тхъуж-иллеш, хъоастаргаш.		
54		«Цогала питам» (кlоанолг).	1	Текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагlа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Фольклора тайпаш ховш хила. Кlоанолга турпалий оамалаш тахка хар, план оттаяр, чулоацам хъабувцар.		
55		«Борзи жlалии» (кlоанолг).	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хъабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагlа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаъла юкъе дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар.	Кlоанолгаш довзаш хила, цар маlан тахка ха, чулоацам хъабувцар, оаз тоаеш дешар, оазаца безам е цабезам гучабаккхар. Хаттараш оттаде а, хоржаш деша.		
56		«Кери къайги» (кlоанолг), «Нали, цогали, борзи» (кlоанолг).	1	Кхетам болаш деша хар lомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хъаала хар. Тара а вlаши духъала а маlан дола дешаш доаладар. Текста эмоционални оамал	Кlоанолгаш довзаш хила, цар маlан тахка ха, чулоацам хъабувцар, оаз тоаеш дешар, оазаца безам е цабезам гучабаккхар. Хаттараш оттаде а, хоржаш деша.		

				къоастаяр.			
57		«Цоғали боабашки» (фаьлг).	1	Кхетам болаш деша хар 1омадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а в1аши духьала а ма1ан дола дешаш доладар. Текста эмоциональни оамал къоастаяр.	Г1алг1ай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка т1арча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, ма1ан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
58		«Даде к1аьнк» (фаьлг).	1	Текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп далар	Фольклора тайпаш ховш хила. Фаьлгa турпалий оамалаш тахка хар, фаьлгa план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		
59		«Дог-майраУртиг» (фаьлг).	1	Хьахинначуннеи бахьанаи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл оттаде хар, б1арчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малаг1а я ховргдолаш нийса дешар.	Майралахи хьабкъалахи лаьца фаьлгаш хар, тарадар доладар, шаьра, б1арчча дешашца дешар. Дувцара къамаьл шаьрдар, чулоацам хьабувцар.		
60		«Дег1ар-м хьат1адоаг1аргда (фаьлг).	1	Кхетам болаш деша хар 1омадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а в1аши духьала а ма1ан дола дешаш доладар. Текста эмоциональни оамал къоастаяр.	Фаьлгаш хар, тарадар доладар, шаьра, б1арчча дешашца дешар. Дувцара къамаьл шаьрдар, чулоацам хьабувцар.		
61		«Боджи борзи» (фаьлг).	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малаг1а да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дizza дакъа лацар, хаттарашта дizza жоп	Г1алг1ай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар оттаде хар, книжка т1арча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, ма1ан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		

				далар.			
62		«Оакхарий чарахье» (фаьлг).	1	Дешара декхараш кхоачашдара книжкаца болх бе хар. Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар.	Фольклора тайпаш ховш хила. Фаьлга турпалий оамалаш тахка хар, фаьлга план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		
63		«Хьинар дола пхьид». «БоргIали котами».	1	Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а маIан дола дешаш доаладар. Текста эмоциональни оамал кьоастаяр.	Дийнатех дола фаьлгаш ховш хила, Шаьра, оаз тоаеш бIарчча дешашца деша. Оазаца шийна фаьлга турпалех хетар хьагойтар, нийса хьабувцар. Дешашца фаьлга турпала сурт-сибат дила хар.		
64		«Циски цогали» (фаьлг).	1	Хьахинначуннеи бахьанаи юкьера бувзам гучабаккхар, дувцара къамаьл отгаде хар, бIарчча дешашца дешар, къамаьла уйла еш. Кертера уйла малагIа я ховргдолаш нийса дешар.	ГIалгIай фаьлгаш ховш хила, цар чулоацам нийса хьабувцар, тахкар, сурташка хьежжа лоацца дувцар отгаде хар, книжка тIарча хаттарашта жоп дала ховргдолаш, маIан кхетадеш деша. Хоржаш деша.		
65		«Ломи цогали» (фаьлг).	1	Произведене кертерча турпала оамалий тохкам бар, текста чулоацам хьабувцара нийса план оттаяр, кертерадар а доацар а малагIа да хар, дийшачун тохкам беш берашца къамаьла юкье дизза дакъа лацар, хаттарашта дизза жоп далар.	Фольклора тайпаш ховш хила. Фаьлга турпалий оамалаш тахка хар, оазаца хьай царцара безам е эгIазло хьахьокхар, фаьлга план оттаяр, чулоацам хьабувцар.		
Халкъа беламе дувцараш- 2 с.							
66		«Хьоара кад балара», «Вас хинна латт со»,	1	Кхетам болаш деша хар Iомадар, хоржаш дешар, чулоацама кертера уйла хьаала хар. Тара а вIаши духьала а	Беламе дувцараш ховш хила, тайп-тайпарча книжкаш тIара, журналаш тIара уж дешар, чулоацама тохкам бе хар, хьадувцар. Кхьйола гIалгIай		

					маҫан дола дешаш доаладар. Текста эмоциональни оамал кѳоастаяр.	багахбувцама жанраш хар.		
67			«Говр хила гҫийрта вир», «Ада хҫана уд вай?»	1	Текста эмоциональни оамал кѳоастаяр. Тара а вҫаши духьала а маҫан дола дешаш доаладар. Кертера уйла малагҫа я ховргдолаш нийса дешар.	Тайп-тайпарча книжкаш тҫара, журналаш тҫара беламе дувцараш дешар, чулоацама тохкам бе хар, хьадувцар. Кхыйола гҫалгҫай багахбувцама жанраш хар.		